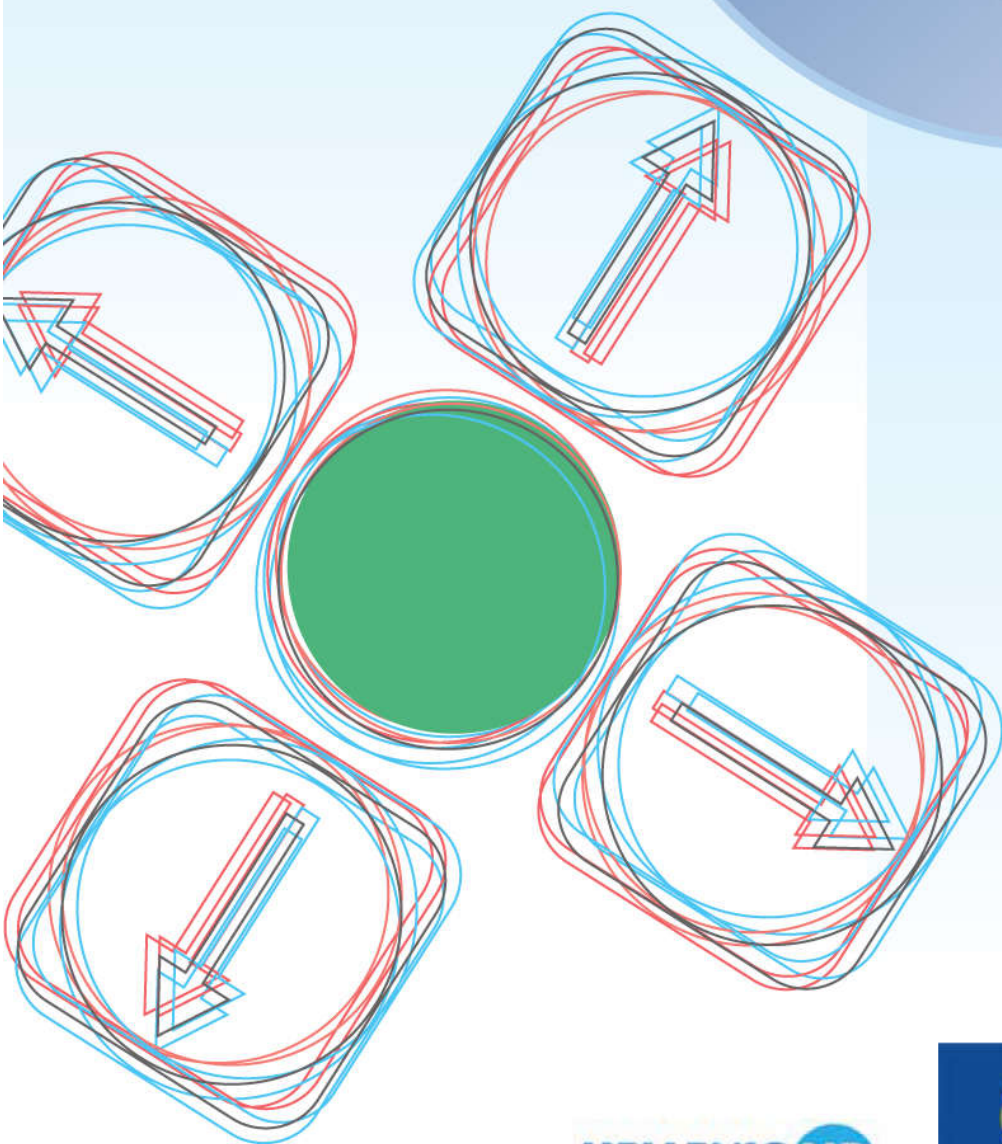

COMPASS

Ένα Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης
στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
για νέους/νέες

Η μάχη για τον πλούτο και την εξουσία

Στη ζωή, μερικοί άνθρωποι μάχονται για τα όνειρά τους και μερικοί για πλούτο και εξουσία.

Θεματικές ενότητες	Φτώχεια, Ανθρώπινη ασφάλεια, Παγκοσμιοποίηση
Πολυπλοκότητα	Επίπεδο 3
Μέγεθος Ομάδας	8 - 25
Διάρκεια	90 λεπτά
Επισκόπηση της δραστηριότητας	Αυτή η δραστηριότητα προσομοιώνει τη μάχη για τον πλούτο και την εξουσία, και την ανισότητα που υπάρχει στον κόσμο. Τα κύρια ζητήματα που θίγει είναι: <ul style="list-style-type: none"> • Η ανισότητα στην κατανομή του πλούτου. • Οι ανισότητες ως προς την εξουσία και οι συνέπειές τους. • Η αδικία της φτώχειας.
Σχετιζόμενα δικαιώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Το δικαίωμα στην ισότητα, στην αξιοπρέπεια και στα δικαιώματα. • Το δικαίωμα στην εκπαίδευση. • Το δικαίωμα στην υγεία, στην τροφή και στη στέγη.
Σκοποί	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτυχθεί η κατανόηση για τις αδικίες που προκύπτουν από την άνιση κατανομή του πλούτου και της δύναμης. • Να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη για τις αιτίες και τις συνέπειες της φτώχειας. • Να προαχθεί η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η δικαιοσύνη.
Υλικά	<ul style="list-style-type: none"> • 120 νομίσματα. • 3 έως 4 ζευγάρια κάλτσες. • 2 μεγάλα φύλλα χαρτιού και μαρκαδόροι. • Χαρτιά και σιλό. • Ανοιχτός χώρος.
Προετοιμασία	<ul style="list-style-type: none"> • Διαβάστε τις οδηγίες, ώστε να έχετε μια γενική εικόνα ολόκληρης της δραστηριότητας. Σημειώστε ότι η προσομοίωση διαιρείται σε τρία μέρη: μέρος 1ο: η άμιλλα (10 λεπτά), μέρος 2ο: οι δωρεές (10 λεπτά) και μέρος 3ο: η οικονομική δικαιοσύνη (40 λεπτά). Η συζήτηση ακολουθεί στο τέλος. • Ξεχωρίστε 20 από τα νομίσματα και κρατήστε τα στην άκρη. • Επιλέξτε τρία άτομα για τον ρόλο των μεταναστών/στριών. • Κάντε ένα διάγραμμα πλούτου στον τοίχο (δείτε την εικόνα) • Προετοιμάστε έναν πίνακα με τίτλο «Αξιότιμοι χορηγοί».

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΦΤΩΧΕΙΑ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 3

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

8-25

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

90 ΛΕΠΤΑ

Διάγραμμα Πλούτου

Μεγάλα πλούτη και δύναμη (6 και περισσότερα νομίσματα)	Αρκετά Πλούτη και δύναμη (3-5 νομίσματα)	Λίγα Πλούτη και δύναμη (2 ή λιγότερα νομίσματα)

Το παγκόσμιο χάσμα

Στις αναπτυσσόμενες χώρες, ένα παιδί στα 10 πεθαίνει πριν από τα πέμπτα γενέθλιά του. Συγκριτικά, στις Ηνωμένες Πολιτείες ένα παιδί στα 165 πεθαίνει πριν γίνει πέντε ετών. Το 1998 στις αναπτυσσόμενες χώρες, περίπου 130 εκατομμύρια παιδιά (από συνολικά 625 εκατομμύρια) δεν παρακολούθησαν πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 73 εκατομμύρια από τα παιδιά αυτά είναι κορίτσια. (UNICEF)

Το πλουσιότερο ένα πέμπτο των ανθρώπων στον κόσμο καταναλώνει το 86 τοις εκατό όλων των αγαθών και των υπηρεσιών! Ενώ το φτωχότερο ένα πέμπτο καταναλώνει το 1 τοις εκατό.

Οδηγίες

Εξηγήστε ότι πρόκειται για ένα παιχνίδι προσομοίωσης. Οι συμμετέχοντες/ουσες θα πρέπει να μοιραστούν μεταξύ τους τον παγκόσμιο πλούτο και την εξουσία.

Μέρος 1ο: Η άμιλλα (10 λεπτά)

1. Εξηγήστε στα μέλη της ομάδας ότι ο στόχος του παιχνιδιού είναι να μαζέψουν όσο το δυνατόν περισσότερα νομίσματα. Υπάρχει μόνον ένας κανόνας: Δεν επιτρέπεται κανείς να αγγίξει άλλο μέλος της ομάδας (μπορείτε να ορίσετε μια ποινή γι' αυτό, π.χ., πρόστιμο 1 νόμισμα).
2. Ζητήστε από όλους, εκτός από εκείνους που παίζουν τους «μετανάστες», να καθίσουν στο πάτωμα δημιουργώντας έναν μεγάλο κύκλο (έτσι ώστε να έχουν αρκετό χώρο για παιχνίδι).
3. Πάρτε τα είκοσι νομίσματα και μοιράστε τα τυχαία σε τέσσερα ή πέντε άτομα.
4. Δώστε σε τέσσερις άλλους/ες από ένα ζευγάρι κάλτσες. Πείτε τους να τις φορέσουν στα χέρια και να μην τις βγάλουν καθ' όλη τη διάρκεια του παιχνιδιού. Μεταθέστε γι' αργότερα (στη διαδικασία της ανασκόπησης) τις όποιες συζητήσεις για τον ρόλο των νομισμάτων και των καλτσών.
5. Σκορπίστε 100 νομίσματα με ομοιόμορφο τρόπο στη μέση του κύκλου.
6. Με τη λέξη «πάμε», οι συμμετέχοντες/ουσες θα πρέπει να μαζέψουν όσο το δυνατόν περισσότερα νομίσματα. Αυτό πιθανώς δεν θα πάρει περισσότερο από 2 λεπτά!
7. Αφού έχουν μαζευτεί όλα τα νομίσματα, ζητήστε από τους συμμετέχοντες/ουσες να εκθέσουν τον πλούτο τους στους υπόλοιπους της ομάδας. Στο διάγραμμα πλούτου καταγράψτε το όνομα κάθε συμμετέχοντος/ουσας και τον αριθμό νομισμάτων που έχει.
8. Υπενθυμίστε στα μέλη της ομάδας ότι αυτά τα νομίσματα αντιπροσωπεύουν τον πλούτο και τη δύναμη στον κόσμο. Το ποσό που κατέχουν έχει επιπτώσεις στο πόσο μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους (π.χ. για βασική εκπαίδευση, για επαρκή τροφή και διατροφή, για καλή υγειονομική περίθαλψη, για ικανοποιητική κατοικία) και τις επιθυμίες τους (π.χ. τριτοβάθμια εκπαίδευση, αυτοκίνητα, υπολογιστές, παιχνίδια, τηλεοράσεις και άλλα είδη πολυτελείας). Οι επιπτώσεις είναι οι ακόλουθες:
 - έξι ή περισσότερα νομίσματα: Οι κάτοχοι είναι σε θέση να ικανοποιήσουν όλες τις βασικές «ανάγκες» τους και το μεγαλύτερο μέρος των «επιθυμιών» τους.
 - τρία έως πέντε νομίσματα: Οι κάτοχοι είναι σε θέση να ικανοποιήσουν τις βασικές ανάγκες τους.
 - δύο ή λιγότερα νομίσματα: Οι κάτοχοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες διαβίωσης λόγω ασθενειών, έλλειψης εκπαίδευσης, υποσπισμού και ανεπαρκούς στέγασης.

Μέρος 2ο : Οι δωρεές (10 λεπτά)

1. Πέστε στην ομάδα ότι μπορούν, εάν το θέλουν, να δώσουν νομίσματα σε άλλους. Εντούτοις, δεν υποχρεούνται να το κάνουν. Πείτε τους ότι όσοι το κάνουν, θα τιμηθούν ως χορηγοί και τα ονόματά τους θα γραφτούν στον κατάλογο «Αξιότιμοι χορηγοί».
2. Δώστε 3-4 λεπτά στους/στις συμμετέχοντες/ουσες να ανακαταείμουν τα νομίσματα, εάν το επιθυμούν.
3. Ζητήστε κατόπιν τα ονόματα εκείνων που έδωσαν νομίσματα και το ποσό που έδωσε ο/η καθένας/μία. Γράψτε τα στον πίνακα των «Αξιότιμων χορηγών».
4. Ρωτήστε εάν κανείς άλλαξε κατηγορία ως αποτέλεσμα του ότι έδωσε ή πήρε νομίσματα και καταγράψτε αυτές τις μετατοπίσεις στον πίνακα με ένα βέλος.

Μέρος 3ο: Επιτυγχάνοντας οικονομική δικαιοσύνη (40 λεπτά)

1. Χωρίστε την ομάδα σε τρεις μικρότερες ανάλογα με τον αριθμό των νομισμάτων που έχουν (μεγάλα πλούτη, αρκετά πλούτη και λίγα πλούτη).
2. Βάλτε έναν/μία από τους «μετανάστες/τριες» σε κάθε μια από τις τρεις ομάδες. Ση-

- μειώστε τις αντιδράσεις τους όταν μπουν στη μια ή την άλλη ομάδα, αλλά αφήστε τη σχετική συζήτηση για τη φάση της ανασκόπησης στο τέλος.
3. Μοιράστε τους μαρκαδόρους και τα χαρτιά. Πείτε σε κάθε ομάδα ότι πρέπει να καταρτίσει ένα σχέδιο επίτευξης δίκαιης κατανομής των νομισμάτων (του παγκόσμιου πλούτου) προκειμένου να μειωθεί το χάσμα μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών πλούτου και εξουσίας. Το σχέδιο δράσης κάθε ομάδας θα πρέπει:
 - να εξηγήει τι πρέπει να γίνει (εάν θεωρεί ότι κάτι πρέπει να γίνει),
 - να περιγράφει τι προγραμματίζει η ομάδα να κάνει και γιατί
 - να δείχνει γιατί το σχέδιό της είναι δίκαιο.
 4. Δώστε στις ομάδες δέκα λεπτά να καταρτίσουν τα σχέδιά τους. Εξηγήστε ότι δεν είναι απαραίτητο να προχωρήσουν πολύ τη σύνταξη του σχεδίου, αλλά περισσότερο να δώσουν έμφαση σε μερικές από τις πιθανές ενέργειες που πρέπει να γίνουν για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της φτώχειας.
 5. Ζητήστε από κάθε ομάδα να ορίσει έναν/μία εκπρόσωπο που θα εξηγήσει το σχέδιο της ομάδας στους άλλους και θα απαντήσει στις ερωτήσεις. Καταγράψτε τα προτεινόμενα σχέδια σε ένα μεγάλο φύλλο χαρτιού.
 6. Τώρα αναγγείλετε ότι θα πραγματοποιηθεί μια ψηφοφορία που θα κρίνει ποιο σχέδιο θα υιοθετηθεί. Η κατανομή των ψήφων θα είναι η ακόλουθη:
 - κάθε μέλος της ομάδας με τα «μεγάλα πλούτη και δύναμη» - πέντε ψήφοι.
 - κάθε μέλος της ομάδας με «αρκετά πλούτη και δύναμη» - δύο ψήφοι.
 - κάθε μέλος της ομάδας με «λίγα πλούτη και λίγη δύναμη» - μισή ψήφος.
 7. Διοργανώστε την ψηφοφορία. Καταγράψτε τις ψήφους για το κάθε σχέδιο στο μεγάλο φύλλο χαρτιού. Ανακοινώστε ποιο σχέδιο πρόκειται να εφαρμοστεί.
 8. Πραγματοποιήστε αυτό το σχέδιο, ανακατανέμοντας τον πλούτο, εάν προβλέπεται.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Αρχίστε με μια συνοπτική ανατροφοδότηση για την ίδια τη δραστηριότητα και το πόσο οι συμμετέχοντες/ουσες την απόλαυσαν. Κατόπιν, προχωρήστε στη συζήτηση σχετικά με το τι συνέβη και τι έμαθαν. Δώστε έμφαση στις ακόλουθες θεματικές ενότητες για να προωθήσετε τη συζήτηση:

- Πώς αισθάνθηκαν για τον τρόπο με τον οποίο τα νομίσματα αποκτήθηκαν και διανεμήθηκαν; Υπήρξαν πολλές συγκρούσεις;
- Γιατί κάποιοι συμμετέχοντες/ουσες χάρισαν νομίσματα; Για να τιμηθούν; Επειδή αισθάνθηκαν ένοχοι για τον πλούτο τους; Για κάποιον άλλο λόγο;
- Πώς αισθάνθηκαν οι συμμετέχοντες/ουσες που πήραν τα νομίσματα στο 2ο μέρος; Ευγνώμονες; Προσβεβλημένοι;
- Τι έγινε με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες με τις κάλτσες; Ποιες κατηγορίες ανθρώπων αντιπροσωπεύουν; Σε ποια ομάδα κατέληξαν;
- Τι έγινε με τους τρεις «μετανάστες» που συμμετείχαν στις ομάδες; Αισθάνθηκαν εχθρότητα; Συμβαίνει κάτι παρόμοιο στον πραγματικό κόσμο; Ενάντια σε ποιες κατηγορίες ανθρώπων; Έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με μας;
- Ποιες διαφορές υπήρξαν στα σχέδια που προτάθηκαν για δίκαιη ανακατανομή; Απεικόνιζαν τα σχέδια τον πλούτο της ομάδας που έκανε την πρόταση;
- Γιατί σε κάποιους/ες δόθηκαν περισσότερες ψήφοι; Αντιστοιχεί αυτό στις ανισότητες εξουσίας που υπάρχουν στον κόσμο;
- Όταν υπάρχουν τέτοιες διαφορές στον πλούτο και στη δύναμη, παραβιάζονται ανθρώπινα δικαιώματα; Σε αυτή την περίπτωση, ποια;

Υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής κατά τη γέννηση 1995-2000

Ο αριθμός των ετών που αναμένεται να ζήσει ένα νεογέννητο, εάν τα σημερινά ποσοστά θνησιμότητας έμεναν τα ίδια καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του παιδιού.
Έκθεση 2001 των Αναπτυξιακών Προγραμμάτων των Ηνωμένων Εθνών (ΑΠΗΕ)

• Ιαπωνία:	80.5
• Νορβηγία	78.1
• Ιρλανδία:	76.1
• Ελλάδα:	78.0
• Τσεχία:	74.3
• Ρωσική Ομοσπονδία:	66.1
• Μαλδίβες:	65.4
• Νότια Αφρική:	56.7
• Ισημερινή Γουινέα:	50.0
• Ζιμπάμπουε:	42.9
• Ζάμπια:	40.5
• Σιέρα Λεόνε:	37.3

Από την υψηλότερη εκτιμώμενη διάρκεια ζωής κατά τη γέννηση μέχρι τη χαμηλότερη υπάρχει μια διαφορά 43,2 ετών!

- Ποιοι είναι οι «πλούσιοι» και οι «φτωχοί» στη χώρα σας και στην κοινότητά σας; Πώς έφτασαν σ' αυτή την κατάσταση;
- Θα έπρεπε οι «πλούσιοι» να νοιάζονται για την κατάσταση των «φτωχών»; Για ποιους λόγους; Για λόγους ασφάλειας, για λόγους οικονομικούς, ηθικούς/θρησκευτικούς ή πολιτικούς; Γιατί οι «πλούσιοι» να δώσουν χρήματα ή πόρους στους «φτωχούς»; Μπορούν με αυτό τον τρόπο να λυθούν τα προβλήματα της φτώχειας;
- Τι κάνουν οι «φτωχοί» για να βελτιώσουν την κατάστασή τους; Ποιες δράσεις ανέλαβαν «οι φτωχοί» ανά τον κόσμο και εντός των χωρών μας για να αντιμετωπίσουν τις ανισότητες του πλούτου και της δύναμης;
- Σκέφτεστε ότι θα πρέπει να υπάρξει μια ανακατανομή του πλούτου και της εξουσίας στον κόσμο; Γιατί ή γιατί όχι; Εάν ναι, πώς θα προτεινάτε να γίνει αυτό; Σύμφωνα με ποιες αρχές θα καταρτίζατε τις προτάσεις σας για την αλλαγή;
- Μπορεί ο λόγος περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων να χρησιμοποιηθεί για να υποστηρίξει μια νέα ανακατανομή του πλούτου;

Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

Ο στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να αποκτήσουν οι άνθρωποι συνείδηση των ανισοτήτων του πλούτου και της εξουσίας στον κόσμο. Υπάρχει, όμως, ο κίνδυνος να εξελιχθεί σε παθητική αποδοχή και επικύρωση, για μια ακόμη φορά, των υπαρχουσών ανισοτήτων. Πρέπει, επομένως, να γνωρίζετε την κοινωνική και οικονομική σύνθεση της ομάδας και να συντονίσετε τη συζήτηση αναλόγως.

Προσπαθήστε να δημιουργήσετε ένα τέτοιο κλίμα στο παιχνίδι ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να εμπλακούν με τέτοιον τρόπο και να ενεργούν σαν τα νομίσματα να ήταν πραγματικά η περιουσία τους. Θα μπορούσατε να τους πείτε ότι θα κρατήσουν τα νομίσματα και ότι με αυτά -μετά τη δραστηριότητα ή κατά τη διάρκεια του διαλείμματος- θα μπορούν να «αγοράσουν» αναψυκτικά και μπισκότα.

Υπογραμμίστε ότι -όπως και στην πραγματική ζωή- εάν δώσουν κάποια από τα νομίσματά τους, θα χάσουν μέρος του πλούτου τους και των προνομίων που αυτός τους παρέχει.

Εάν έχει πολύ ζέστη, αντί για τις κάλτσες χρησιμοποιήστε άλλα μέσα που να τονίζουν ότι μερικοί παίκτες έχουν περισσότερο πλούτο και εξουσία από τους άλλους. Παραδείγματος χάριν, μερικοί συμμετέχοντες/ουσες θα μπορούσαν να συγκρατηθούν και να τους επιτραπεί να αρχίσουν να μαζεύουν νομίσματα 15 έως 30 δευτερόλεπτα αργότερα από τους άλλους.

Εναλλακτικά, οι παίκτες/τριες θα μπορούσαν να δέσουν το ένα χέρι πίσω από την πλάτη τους - εάν είναι δεξιόχειρες να χρησιμοποιήσουν το αριστερό τους χέρι και αντίστροφα.

Οι ερωτήσεις στην ανασκόπηση και στην αξιολόγηση είναι σύνθετες και πολύ εύκολα μπορούν να οδηγήσουν σε βαθιές και εκτενείς συζητήσεις. Εάν ο χρόνος είναι λίγος ή η ομάδα μεγάλη, μπορείτε να μοιράσετε τις ερωτήσεις μεταξύ των μικρών ομάδων. Αυτές οι μικρές ομάδες θα πρέπει να είναι μικτές, να περιλαμβάνουν, δηλαδή, άτομα από κάθε κατηγορία πλούτου. Σιγουρευτείτε ότι θα υπάρχει ανατροφοδότηση από όλες τις ομάδες στην ολομέλεια έτσι ώστε όλοι/ες να έχουν τη δυνατότητα να ακούσουν και να σκεφτούν όλες τις ερωτήσεις.

Σημείωση: Αυτή η δραστηριότητα είναι μια προσαρμογή από μίαν άλλη, που περιλαμβάνονταν στο «Οικονομική και Κοινωνική δικαιοσύνη: Μια οπτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων», Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Πανεπιστήμιο της Μινεσότα, 1999.

Προτάσεις για συνέχεια

Θα μπορούσατε να συζητήσετε για τα ζητήματα περαιτέρω ή να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες/ουσες να γράψουν μίαν έκθεση. Τα προτεινόμενα θέματα είναι:

- Πώς ο πλούτος και η εξουσία επηρεάζουν τη δυνατότητα κάποιου/ας να απολαύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα και να ζήσει με αξιοπρέπεια;
- Υπάρχουν ευθύνες που απορρέουν από την κατοχή πλούτου και εξουσίας;

Η ομάδα ίσως θελήσει να συνεχίσει να ασχολείται με το θέμα της φτώχειας και να ερευνήσει μερικές από τις συνέπειές της μέσω της δραστηριότητας «Ωροσκόπιο της φτώχειας», στη σελίδα 156.

Εάν θέλετε να εξετάσετε περαιτέρω πώς κάνουμε διακρίσεις εις βάρος ορισμένων κοινωνικών ομάδων και τις κατηγορούμε συγχρόνως για την κατάστασή τους, μπορείτε να κάνετε τη δραστηριότητα, «Just do it», από το εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «All different all equal».

Ιδέες για δράση

Ελάτε σε επαφή με μια οργάνωση που δουλεύει με άτομα που μειονεκτούν στην κοινότητά σας για να εξακριβώσετε τις τοπικές ανάγκες. Κατόπιν, καταρτίστε ένα πρόγραμμα και προσπαθήστε να τους βοηθήσετε.

Μερικές φορές το απλό γεγονός της διάχυσης της πληροφορίας από στόμα σε στόμα για ένα πρόβλημα είναι σημαντικό βήμα για την επίλυσή του. Κατά συνέπεια, θα μπορούσατε να προτείνετε στους συμμετέχοντες/ουσες να συζητούν τα ζητήματα της κατανομής πλούτου με τους γονείς και τους φίλους τους.